

MORNAR

POUČNI I ZABAVNI LIST ZA POMORSKI SVIJET

SUŠAK

1 AUGUSTA 1938

GODINA X.

BROJ 8

ČUVAJMO JUGOSLAVIJU!

SADRŽAJ:

„Mornar“: Svečanosti u Južnoj Srbiji i na Jadranu. — Sedam pitanja. — Sjajan uspjeh naše hrabre jug. vojske u Pragu. — Dundo Simo: Gajetunski razgovori. — Iseljenički muzej u Splitu. — Iz prošlosti grada Karlovca. — V. C. E.: Prebirući jednu staru pomorsku reviju. — Jedrenjak „Hrvatska“. — Sveta vatra. — Odgovori na sedam pitanja. — Stari i mladi. — Adamović: Francusko-hrvatski rječnik.

POJEDINI BROJ DIN 2.50

GODIŠNJA PRETPLATA DIN 30.—

ZA MORNARE DIN 24.—

Širite i pretplaćujte se na

»Mornar«

**DOBRO
I NARAVNO VINO**

Koristi zdravlju

Krijepi tijelo

Jača duševnu snagu

**VELETRGOVINA VINA
BRAĆA MATELJAN
SUŠAK**

IMA SAMO TAKVA VINA
Osnovano 1876

**MIKULIČIĆ i KULAŠ
TRGOVINA MIRODIJA
BOJA i LAKOVA
PARFUMERIJA
SUŠAK**

**„PROSVJETA“
KNJIŽARA I PAPIRNICA
PALAČA PRAŠTEDIONE**
Pisaći pribor za urede
škole i domove

**TRGOVINA I PARFUMERIJA
„IBIS“
S U Š A K**

TRG. KRALJA ALEKSANDRA BR. 2
Brzjavi: IBIS — SUŠAK

**TVORNICA POKUĆSTVA
I. I. NAGLAS
LJUBLJANA**
OSNOVANA 1847.

**Pekarna i Slastičarna
I. O. Tomasini - Sušak**

Strossmayerova ul. 10
Vlastita zgrada.

Proizvadjia svakovrsno pecivo i slatkiše,
preuzima narudžbe za razne svečanosti.

Kap. Antun Babarović
Brodovlasnik i Pomorski agent
SUŠAK

Pošt. pretinac 57. Brzjavi: Babarović
Telefon: Ured 1-78 — Kućni 3-19

Parobrod „IVAN“ 2150 tona nosivosti
Parobrod „Anton“ 2500 tona nosivosti
Parobrod „PRINC PAVLE“ 8200 tona nosivosti

R. I. Vrignanin - Stojanović
SUŠAK

Trgovina šivaćih strojeva,
galanterijske, porcelanske i
staklene robe,
te sokolskih predmeta.

Brzjavi: „Vrignanin“ Sušak.

ANTE KALPIĆ
SUŠAK, Skerličeva ul.
Palača Kontinental

Skladište suhomesnate robe, masti,
salame i konzerviranog mesa.

Zastupstvo tvornica: Ivan Gregurić i
Druđ, Križevci i P. J. Klefiš, Jađodina.
Sve prvovrzedna roba uz najniže cijene.

Gjуре Šikića Sinovi
Tvorničko skladište papira i pribora za pisanje
Konfekcije papira i papirnatih vrećica
DAVOR I TOMISLAV ŠIKIĆ

Poslovnica i skladište: Ružičeva ulica 15
Račun kod Poštanske štedionice broj 35023
Tekući račun: Prva Hrv. Štedionica fil. Sušak

Transportno, skladišno i otpremničko poduzeće

GUSTAV BRELIĆ

SUŠAK

Pomorska Agentura

Telefon int. 23 - Brzjavi: Breg.
Pošt. pret. 134

Manufakturna i kratka roba
k „Paunu“ - V. Dakić
SUŠAK, Tomislavova ul. br. 4.
RIJEKA, Corso 3.

Veliki izbor. Solidna i brza podvorba.
Umjerene cijene.

I. R. MILOŠ
Trgovina mješovite robe
SUŠAK, Strossmayerova ul.

**TRGOVINA DELIKATESA, VINA,
LIKERA I JUŽNOG VOĆA**

Josip Smerdel - Sušak
Telefon 85.

Obskrbljivanje brodova svim živežnim
namirnicama uz najpovoljnije cijene.

**PRŽIONA KAVE
Bezalkoholno piće „BAKOKO“**

Trgovina željeza
Milan Fürst - Sušak

Preporuča bogato skladište željeza, lima,
čavala, peći, štednjaka itd.
Solidna podvorba i solidne cijene.

VINKO MIKULIČIĆ
Agenturni i komisionalni posao.
Brašno, Žitarice, Kolonialna roba.

Prva sušačka cvjetarna
IVKA SMOKVINA
SUŠAK, Corso

**MESARNA
PETAR BAN - SUŠAK**
NOVA TRŽNICA
SHIP - CHANDLER

Koncesionirani obskrbljivač brodova sa
svim živežnim namirnicama i ostalim
potrebštinama iz prvog vrela.

Izlazi jedanput mjesečno

Pojedini broj Din 2.50

Godišnja pretpl. Din 30

Za mornare Dinara 24.—

„MORNAR“

POUČNO-ZABAVNI LIST ZA POMORCE

GOD. X. — BROJ 8.

SUŠAK 1. AUGUSTA 1938.

SVEČANOSTI U JUŽNOJ SRBIJI I NA JADRANU

Poznato je, da malo koja zemlja obiluje tolikim prirodnim bogatstvima kao ova naša Jugoslavija. Mnoga njezina bogatstva još su neistražena, ali već se sada zna, da su upravo neiscrpiva. Svaka naša Banovina ima, pored svojih posebnih draži, također i svojih naročitih dobara, a ima i dragocjenosti, od kojih mnoge leže još sakrivene u zemlji.

Južna Srbija ide u red najblagoslovljenijih zemalja naše Kraljevine. Nema sumnje, da će ta klasična, svakim Božjim blagoslovom obdarena zemlja već u najskorijoj budućnosti donositi našoj državi vanrednih koristi. Ali kao što ni iz oblaka ne padaju pečeni pilići, tako ni iz utrobe zemlje ne izbija ni zlato ni srebro, ne izlaze na svijetlo sunce ni ugalj ni nafta a ni druge korisne rude, ako se čovjek ne pobrine, da ih i svojom pameću i najmodernijim, u tu svrhu izumljenim strojevima ne izvuče na vidjelo i ne dade u promet.

Ali Južna Srbija ima i takvih sretnih uslova, koji su tako reći na dohvat ruke, samo treba umjeti zahvatiti u pravo mjesto. Nova postrojenja u Borskom rudniku pokazuju, da je naša sadašnja vlada na dobrom putu radeći na tom da iz podzemlja onih krajeva izbije mnogo više, nego što se do sada činilo. Ali pored toga u Južnoj se je Srbiji ovih dana izvršilo nešto, što je naišlo na živu odjeku i u dalekom kulturnom svijetu. Na rijeci Treski posvećena je naime gorostasna hidro-električna centrala »Sveti Andrej«, koja po svojoj jačini od 6000 konjskih snaga i najsavršenijim tehničkim postrojenjem dolazi na treće mjesto u svijetu.

Činu posvećenja prisustvovali su neki članovi vlade sa Pretsjednikom drom Milanom Stojadinovićem na čelu. Pretsjednik vlade pustio je lično

odmah nakon izvršenog obreda turbine u rad. Mitropolit skopski, g. Josif, u svome govoru, što ga je na ovoj svečanosti održao, kazao je da se ovim vanrednim djelom nastavlja veliko djelo Nemanjića, tamo gdje je nekada prekinuto. A ministar građevina, g. Stošović, izjavio je među ostalim: »Ovo što ovdje preživljujemo danas na obalama Treske, može se reći, da simbolično pretstavlja ono, što preživljuje cio naš narod... Nastavit će se rad bez predaha, pod suverenim direktivama naše Krune i volji našeg naroda. Vlada dra Stojadinovića poznaje samo te dvije volje, i niko se ne može obazirati na eventualne želje i volje, koje bi dolazile van granica naše zemlje. Rukovođeni našim vlastitim interesima mi se posvećujemo izgradnji naše privredne, kulturne, socijalne i odbrambene budućnosti.« Mnogobrojni sakupljeni narod živo je odobravao ovim riječima.

Sve je to vrlo utješljivo i ispunja nas pouzdanom nadom, da će nam jedna ovako razumna privredna politika dići zemlju do zamjerne visine, naročito, ako se bude uz to vodilo najvećeg računa i o problemima našeg mora, u kome se također kriju nepresušiva vrela neizmjernog bogatstva. A da je i naš Jadran na programu naše vlade, vidjelo se to i ovih dana, prigodom nekadašnjeg putovanja Pretsjednika vlade kroz Dalmaciju. Živo su odjeknule one njegove riječi izgovorene u gradskoj vijećnici u Splitu. Primjerima iz historije prikazao je g. dr. Stojadinović, da jedna velika sila ne bi mogla postojati a da nema svoje more, šta više, jedna takva država ne bi mogla voditi ni svoju samostalnu vanjsku politiku, ako ne bi imala veze s drugim državama, veze, koju mogu da joj pruže samo morski putevi.

Bilo u sto dobrih časova!

Mornar.

Sedam pitanja

- 1) Što je — juta?
- 2) Ko je prvi donio u Evropu — krumpir?
- 3) Što znači Koh-i-Noor?
- 4) Otkuda nam — kinin?

- 5) Što znači — Gentlemen's agreement?
 - 6) Gdje se nalazi Kamerun?
 - 7) Koliko stanovnika ima — Helsingfors?
- (Odgovore na sedam pitanja naći ćete na str. 8.)

Sjajan uspjeh naše hrabre jugoslavenske vojske u Pragu

Svesokolski sletovi, naročito oni, što ih priređuje Zlatni Prag, uživali su i prije rata svjetski glas. Tako i sada: od dana, kad je uslijedio početak sleta, sve su svjetske novine pune izvještaja golemih sokolskih priredbi, što su se kroz čitav mjesec jun iz dana u dan vršile u Pragu.

I u prvašnja se je vremena posvećivala znatna pažnja sokolskim naraštajcima, ali čini se, da se ove godine i u tome dosegao vrhunac. Mora da je ono bila vanredno impozantna slika, kad je pred stotina i stotina hiljada gledalaca defiliralo do šezdeset hiljada naraštajaca, mladih Sokolića i Sokolical!

A što da se kaže o velikim vježbama na Stadionu!

A ko da prebroji one, što su sve to gledali, koji su se svemu tome divili i u deliriju oduševljenja pozdravljali svoju uzdanicu, naročito one najmlađe?

Dani nezaboravni! Trenuci neopisivi! Naročito onaj, kad su u prisuću 600 hiljada gledalaca jugoslavenski naraštajci predali svojim drugovima čehoslovačkim sliku našeg mladog Kralja Petra II.! Trebalo je to vidjeti, da se u svoj njihovoj dubini razumiju riječi, što su u one dane išle u Pragu od usta do usta, da smo Čehoslovacima mi Jugoslaveni — **najmiliji gosti!**

A vanredno je bilo dirljivo gledati i kad su naši Sokoli predali svojoj čehoslovačkoj braći bistu našeg Kralja Mučenika, a oni našima bistu svoga Prvog Pretsjednika Masaryka, Oslobođioca.

A što da se kaže o još nevidenoj povorci, koja je trajala puna 4½ sata?

A onda o nastupu vojskâ Male Antante? Prve su s lijepim uspjehom vježbale čehoslovačke, a za njima rumunjske snage.

Poslije vježbanja rumunjske vojske na sletište je istupila jugoslavenska vojna delegacija. Naša vojska izvela je vježbu »Jugoslovenska epopeja«, koju je sastavio g. Ivan Kovač, zamjenik načelnika Saveza sokola Kraljevine Jugoslavije. Vježbu »Jugoslovenska epopeja« izvodila je kombinovana četa pješadije, avijacije i mornarice, sastavljene od 4 oficira, 9 podoficira i 243 kaplara i redova. Odred je sastavljen iz jednog voda raznih jedinica pješadije, iz jednog voda vazduhoplovaca iz svih vazduhoplovnih pukova i iz jednog voda pitomaca mašinske škole Mornarice.

Jučerašnje vježbanje naše vojske na sve je ostavilo vanredno dubok utisak — i što se tiče apsolutnog preciznog izvođenja.

Vježba »Jugoslovenska epopeja« ima pet djelova, koji su kratkim prelazima vezani među sobom u jednu cjelinu, te su izvođeni bez prekida. Pojedini djelovi vježbe izvođeni su uz muzičku pratnju poznatih nacionalnih pjesama: »Jadransko more«, »Za dom«, »Što čutiš, čutiš«, »Hej trubaču« i »Iz bratskog zagrljaja«.

Osnovni oblik vježbanja pretstavljale su kolone od devetorice. Devet puta po devet vojnika sastavljali su jedan kare. U svemu su bila tri karea, postrojena u šahovskom redu. U unutrašnjosti karea osnovni oblik često se mijenjao prema karakteru vježbe. Formirani su oblici kolone po dva, oblici krsta (Što čutiš Srbije tužni) itd.

Svi prelazi pokreta bil su kratki i brzi, uslijed čega se slika stalno mijenjala, izazivajući svojom dinamičkom ljepotom stalna oduševljenja kod svih prisutnih. Teškim, tužnim djelovima patnje i ropstva slijedio je vihoran, temperamentan pokret i polet u borbu, pobjedu i oslobođenje. Cijela vježba bila je protkana idejom borbenosti i težine, da se po svaku cijenu oslobodi ropstva. Pojedini pokreti bili su u punome skladu sa ritmom muzike i riječima pjesme, dajući vježbi punu simboliku i plastiku. Njihanje morskih talasa prikazano je dugim širokim pokretima ruku i tijela. Tuga i ropstvo izraženo je teškim i dugačkim pokretima i stavovima sagnutom glavom, savijenim rukama na prsima. Osnovna crta borbe podvučena je živim koracima, poskocima i ispadima. Ideju slobode karakterizirali su visoki, opruženi stavovi, izdignute glave i pogled u visinu.

Pored estetskog dijela naglašena je i fiziološka nota: vježba sadržava sve elemente prostih vježbi, pravilno povezane prema težini izvođenja.

Na jučerašnjem vježbanju shvaćen je sadržaj vježbe i savršenstvo izvođenja dalo je našim vojnicima burne izraze dopadanja.

Na početku vježbanja jugoslovenske vojske g. dr. Beneš pozvao je u svoju ložu g. dr. Vasilija Protića, našeg poslanika u Pragu i g. Jovana Kukačevića, brigadnog generala i vođu jugoslovenske vojne delegacije. Na završetku vježbanja, g. dr. Beneš, čestitajući na vanrednom uspjehu, rekao je generalu, g. Kukavičiću:

»Izvanredno je lijepa vježba, egzaktno je izvedena i impresionira. Kao dokaz vidite li ovo što se dešava na tribinama: Vidite kakvim je oduševljenjem i odobravanjem nagrađeno ovakvo vježbanje.«

Poslije završenog vježbanja i pri odlasku sa vježbališta, sletište se prolamalo od burnih poklika vježbačima, našoj vojsci, narodu i državi našoj Jugoslaviji.

DOMIŠLJAT

Vrativši se župnik sa zvonarom od jednoga teškog bolesnika, umoran i žedan svrati u seosku gostionicu i naruči sebi pola litre vina, a zvonaru jedan špricer. Na polasku opazi da nema novaca da plati piće pa zamoli gostioničara da ga pričekava dok drugi put navrati, te mu ujedno napomene, da ga ne zapisuje na »crnu tablu« gdje i druge mušterije.

— Velečasni, sve će biti u redu, ništa se ne brinite — veli mu uslužno gostioničar.

Poslije nekoliko dana navrati se župnik poslovno u gostionicu i na svoje veliko iznenađenje opazi svoje ime na »crnoj tabli«, pa će ljutito:

— Zaboga, gazda, zašto ste zapisali moje ime na tablu, kada sam vas izričito zamolio, da to ne činite?

— Nemojte se, velečasni gospodine, ljutiti. I onako to niko ne razumije osim mene i vas. Izvolite samo pomno pročitati: 24. 8. 11 Dominus vobis biskum pola litre crnoga staroga 60, et kum spiritu tuo 1 špricer 28, — objasni mu uslužni i domišljati gostioničar.

Gajetunski razgovori

Kapetan Pepić.

One večeri — a ni sam se pravo ne sjećam kako — pao je razgovor na godine našega kapetana Pepića. Kapetan Jadre bio je prvi, koji je o tome počeo da govori.

— Osamdeset i osam — 10 augusta! Dobro ih nosite, kapetane Pepiću!

— Bolje negoli one mene — odgovori naš Pepić, uvijek vedar i gotov na šalu.

S nama su na sastanku bila i dva suhozemca. Jedan će od njih:

— Mnogo ste se u životu namlatili mora, kapetane!

Kap. Josip Blečić, koji 8 o. mj. navršava svoju 88 godinu

— Namlatio sam ga se, brate, da ni sam ne znam koliko. A da se zbroje sve milje, što sam ih u to vrijeme prevalio, izišao bi lijep broj.

— A koje vam je bilo prvo putovanje?

— Moje prvo putovanje? Hm! Toga se, vidite, ne sjećam. Ja mislim da je moje prvo putovanje bilo od Lovrana do Ike, dakako barkom. A drugo od Lovrana do Opatije, također barkom. U Opatiju i Volosko zalazio sam često, još kao osam-godišnji dječak, i uvijek na veslu, a za svu onu moju rabotu primao sam po jedan »patakun« — četiri novčića u staroj austrijskoj bakrenoj munidi. Poslije sam se češće zalijetao i do Rijeke i to »trgetom« nekoga Goba Labinjana. Pomagao sam trgetaru, pa nije trebalo da plaćam brodarine. Godine 1864, kd mi je bilo 14 godina, pomakao sam se malo dalje, i to na trabakulu »Gustavo«, kojim je zapovijedao neki Mićel Camera. Taj put dopro sam do Bisceglie, u južnoj Italiji. Odmah poslije povratka u Lovran, ukrao sam se na brik »Romana«, kap. Grespi iz Rijeke. Luke, što sam ih obišao tim brodom od 1864 do 1866: Carigrad, Brdjansk, Plymouth, Westport, Cardiff, Trst — a

iz Trsta u Grimsby, Hull, Solun, Kavala — Rijeka. Otuda je brod odveden u Martinšćicu na popravak. God. 1866 ukrao sam se na bark »Mate«, kapetan Vice Jačić, iz Ike. Luke: Carigrad, Quinston, Westport, Cardiff, Port-Said, Crno More, Engleska, i sve tako do jeseni 1868. Od 1868 do 1872 plovio sam iznajprije brikom »Giovanni Gasparo«, pa brigantinom »Seconda«, kap. Ive Peršić i brikom »Mie figlie«, kapetan Valerij Lazarić. I sve tako. A trebalo je međuto polagati ispite poručnika i kapetana i onda opet u svijet. U augustu 1881 ukrao sam se na bark »Fiume E«, najprije kao poručnik, a u oktobru 1882 kao kapetan. Taj bark »Fiume E« sagrađen je na riječkom brodogradilištu »Pod Pinjolom«. Na njemu ostao sam do januara 1892. Tom lađom krstarilo sam gotovo svim morima svijeta punih deset godina i pô, da se za čitavo to vrijeme nisam svraćao ne samo kući nego niti u Mediteran: osim jedan sam put u Speziu.

— I tada ste kazali moru: zbogom? — upita drugi suhozemac.

— Kakav »zbogom«! Zadržao sam se kratko vrijeme u Lovranu, a onda preuzeo zapovijed na izletničkom parobrodu »Eneo«, gdje sam ostao dvije godine, dok nije brod prodan Englezima. U januaru 1897 ukrao sam se kao komandant na parobrod Austro-Amerikane »Betty«. Pet godina zatim prešao sam na parobrod »Gottfried Schenker« od istoga društva. U to vrijeme prešao sam Atlantik onamo i natrag — 32 puta. Sve bez prekida!

— I sad ste valjda rekli: stop? — opet će onaj suhozemac.

— Ma kakav stop! — Božji čovječe! U junu 1903 ukrao sam se kao komandant na parobrod riječke Slobodne Plovidbe »Plitvice«. Tim parobrodom bio sam tri puta u Japanu (jedanput u vrijeme rusko-japnskog rata), jedan put u Kini, dva puta na Javi i nekoliko puta u Indiji i u Južnoj Americi. Onda sam prešao na »Koranu« istoga društva i ostavio zapovijed na Rijeci u februaru 1911. I tu sam učinio — stop!

— No — hvala Bogu!

— Učinio sam **stop** nakon 47 godina plovljenja s vrlo malenim, a mogao bih vam reći — i prilično zaslužnim prekidima. Sedamnaest godina moga natezanja na jedrenjacima otpada na vrijeme, kad sam služio kao »mali«, kao »mladić«, pa kormilar, božme i »škrivan«. Ostalih 30 godina proveo sam kao kapetan, uvijek na zapovjedi.

— U to vrijeme mora da ste doživjeli strahovitih stvari na moru — primijeti jedan od suhozemaca.

— Zacijelo katastrofalnih? — napomenu drugi suhozemac.

— Nikakvih katastrofa nije bilo — hvala budi Bogu i sv. Nikoli! Prošao sam kroz mnoge i velike opasnosti — to dà, ali katastrofa nisam doživio. Vama to možda nije pravo, ali što vam mogu ja! Imao sam sreće, a možda i koliko »umeće«, pa nisam doživio ni sukoba, niti sam se kada nasukao, a bogme ni znatnijih havarija nisam imao za čitavo to vrijeme. Otkad sam stupio na zapovjed pa do kraja moje službe na moru izgubio sam

sama dva čovjeka. Jedan je pao s jarbola i ubio se, a drugi je nastradao padši u štitu. I jedan i drugi put nije me bilo na brodu.

— Dobro, — reče jedan od dvojice suhozemaca, — ali ko nam jamči da ste toliko puta prevalili?

— Moja riječ, a ako njoj ne vjerujete, dodite sa mnom u moj stan, i ja ću vam pokazati sve pre-pise pisama, što sam ih pisao mojim principalima iz svih luka, što sam ih obišao.

— Vi imate pohranjena ta pisma?

— Lijepo uvezana u tri sveska. A hoćete li i još nešto da vam kažem? Ja imam i popis svih jedara, što sam ih u vrijeme od deset godina na barku »Fiume E.« nabavio? Zna li, koliko je bilo takvih jedara?

— Kako bih ja znao...

— Kazat ću vam ja: bila su — 42. Evo vam popisa.

I kapetan Pepić izvadi iz džepa list požućela papira, na komu su bila naznačena sva zabačena i na novo nabavljena jedra: floki, gabije, trinketi, papafigi itd.

Nasmijasio se svi, osim Barba Mata, koji reče:

— Lako se je sada smijati, ali trebalo je biti u ono staro vrijeme na jedrenjacima, pa da se tek vidi, kakva je to bila muka. Tu se spominju i zaba-

čena i novonabavljena jedra. A da li ko danas pita, kako je bilo pri duši principalima, kad bi dobili pismo, gdje im kapetan javlja, da je bio primoran kupiti nešto platna za flok ili trinket? I kako je bilo pri duši kapetanu, dok je takva pisma pisao onim svojim pretpostavljenim? I kako se siromah morao da opravdava, premda on nije bio kriv, što se jedro poderalo ili drukčije pokvarilo! A vama, gospodo suhozemcima, ja bih savjetovao da zaista pođete do našega kolege kapetana Pepića, da osmo-trite one kopije njegovih pisama principalima i di-rekcijama, pa da vidite, kako su naši kapetani umjeli da barataju i perom, iako mnogi od njih nisu prošli niti jedne poštene pučke škole. A što da kažem o njihovoj savjesnosti i točnosti! O njihovoj čestitosti i revnosti! Evo vam tu jedan od najuzornijih primjera starog mornarskog znanja i poštenja, — evo vam tu našeg vrijednog starca...

— Kakav starac! — prosvjedova kapetan Pepić. — Osamdeset i osam godina ...

— Evo vam dakle našeg vječnog mladića, našeg dragog kapetana Pepića, kome ja već sada, uoči njegova rođendana, dižem ovu čašu, da nam ga Bog još dugo uzdrži ovakva na čast i diku našega mora i našeg pomorskog svijeta. Živio!

— Živio! — skočismo svi na noge, da se brat-ski kucnemo s našim dičnim prijateljem, kapeta-nom Blečićem. **Dundo Simo.**

Iseljenički muzej u Splitu

Svečano otvoren u maju prošle godine.

Zapravo ovo je podružnica onoga u Zagrebu, koji se nalazi u Branimirovoj ulici 15, gdje se također nalaze razne druge iseljeničke ustanove. U Splitu su dakle u Iseljeničkoj Organizaciji na Narodnom Trgu, izloženi samo duplikati, u koliko su postojali. Međutim ipak, u 5 prostorijskih razmjesta no nalazi se oko 500 slika, sve lijepo uokvirene sa staklom. Slike su po zidovima prostorijski obješene i ukusno raspoređene i grupisane po naseobinama, pokretima i vremenima. Južna Amerika je najbrojnije zastupana, Sjeverna i druge prekomorske zemlje, manje. Onda ima, sekcija Jugoslovenskog Odbora u Londonu, prvratni omladinski pokret, Jugoslovenska Narodna Obrana u Južnoj Americi itd. Ima nekoliko velikih okvira, u kojima su poredani razni važni dokumenti iz doba borbe za oslobođenje i sloma Austrije, te za ostvaranje naše Jugoslavije. Vidi se dosta raznih mapa iz naših naseobina i američkih zemalja. Onda mnoštvo slika Upravnih Odbora naših pripomoćnih, kulturnih i sportskih društava u Americi. Onda zgrade pojedina i Organizacija, kao i razne tvornice i industrije naših ljudi. Vidi se lijepi broj važnih fotografiranih i uokvirenih, u našim iseljeničkim novinama izašlih članaka. Osobiti spomen zaslužuju razni veliki i lijepi diagrami, koji prikazuju situiranje i brojčano stanje naših iseljeničkih ustanova i kolonija, a naročito onaj, u kome se vidi, gdje i kad su izlazile koje naše novine u iseljeništvu, kad su izašle i kad su prestale, kao i one koje danas izlaze.

Osim toga ima još par ormara, u kojima se nalaze razne knjige, brošure, diapozitivi, prepisne

knjige, blagajničke knjige, tiskanice i mnoštvo drugih iseljeničkih publikacija, koje su se u propagandne svrhe u Americi izdavale i dijelile, osobito za vrijeme svjetskog rata. Pisma, akta, i sve drugo, što se tiče računa, doprinosa i korespondencije društava međusobno i sa Jugoslovenskim Odborom i drugim ustanovama i vlastima, nalazi se u splitskoj gradskoj Biblioteci u jednoj sobi lijepo spremljeno i poredano, broj ovih predmeta iznosi danas oko 60.000. Iz svih ovih slika i dokumenata, moći će jednom neko da napiše veliku povijest našeg brojnog i važnog iseljeništvu.

U Splitu je kustos muzeja g. I. F. Lupis, a začetnik, organizator i glavni upravitelj i ovoga i onoga u Zagrebu je g. Milostislav Bartulica.

I kad ovi naši iseljenici gledaju sve ove uspomene oko sebe, sasvim je shvatljivo da ih prolazi volja da se zanimaju za neke naše prazne dnevne događaje i »senzacije« ...

TURISTIČKI SAVEZ ZA HRVATSKO PRIMORJE I GORSKI KOTAR

Daje besplatno sve informacije o mjestima: Sušaku, Bakru, Bakarcu, Kraljevici, Crikvenici, Selcu, Novomu, Senju, Sv. Jurju, Jablancu, Karlobagu, Pagu, Rabu, Baški, Aleksandrovu, Krku, Malinskoj, Omišlju, Vrbniku, Delnicama, Fužinama, Skradu, i Lokvama.

Iz prošlosti grada Karlovca

U ovo naše vrtoglavo vrijeme kao da se svi ma nekako žuri. I svi teže k oblacima, kao da im je dotužila ova naša stara zemaljska gruda... Juri se u neizvjesnu budućnost, a kida se sa prošlosti, koja je ipak osnovica svega, što već postoji i nadolazi.

Ima na sreću još ljudi, koji ne samo što ne skidaju oka sa prošlosti, već svojim marnim radovima pokazuju na nju prstom, kao memento mladima. Među takove trudbenike ide i g. Milan Turković, koji je nakon više uspjelih radova historijs-

Glavni trg sa srpsko-pravoslavnom crkvom

ske prirode izdao ovih dana još jednu takvu knjižicu. Ta najnovija radnja baruna Milana Turkovića obrađuje neke karakterističnije momente iz prošlosti grada Karlovca.

Ko je dao ime tome našem patriotskom gradu? U početku XVI vijeka pokazala se potreba jednog strateškog uporišta protiv naglih turskih upadica. Da se toj potrebi doskoči, odlučio je gradski nadvojvoda Karlo, da se na četverokutnom sastavku Mrežnice, Kupe, Korane i Dobre sagradi tvrđava i da se po njemu prozove Karlstadt (Carolostadium — Karlovac). I dne 13 jula 1579 položen je prvi temelj gradu Karlovcu. Ispod tvrđavnih zidina, vele, da je ukopano 600 turskih glava...

Rijeka Kupa kraj Karlovca

Narod prikazuje to drukčije. Po njemu je Karlovac sagradio naš ban Karlović. Evo što o tome veli narodna pjesma:

Bane ide Slunju bijelome,
Pa od Slunja Kupi vodi hladnoj,
Kad je došo Kupi vodi hladnoj
Pao s vojskom u zelena luga,
I on krči luga zelenoga
Pokraj Kupe, pokraj vode ladne,

Pa on sije proso i šenicu.
Kad je dobro luga iskrčio
I vidio Karloviću bane,
Da mu rodi proso i šenica,
On kod Kupe šanac načinio,
I Karlovac ime mu nadao.

Auguste Frédéric Louis de Marmont, duc de Raguse
čveni Napoleonov general

Karlovac je s mukom napredovao. Osim od navala turskih, stradao je uvelike i od požara, kuge, potresa i poplava. A trpio je mnogo i od njemačkih generala. Pisac nam u svojoj knjižici spominje i razna nasilja, protiv kojih bijaše mno-

Ban Josip barun Jelačić

go žalba i prosvjeda u saboru i kod kralja. Jedna svijetla tačka: Vuk Krsto Frankapan Tržački oko god. 1626. Kao vicegeneral karlovački izdao je povelju, u kojoj obećaje, »ne ću bantovati u ničem, ni malo i njihovih starih pravica, koja su od stare gospode dana.« Zatim slijedi redom kako je grad tijekom vremena napredovao. Vrlo je zanimivo poglavlje, koje govori o francuskoj okupaciji i o kasnijim političkim prilikama, gdje

se pored biskupa Strossmayera i drugih tadašnjih istaknutih odličnika spominje i otac autorov, zastupnik naroda, blagopok. Vjenceslav Turković, biskupov odan prijatelj i vjeran pristalica. U knjižici se spominje i vatrena rodoljupka Karlovačanka Dragojla Jernevićeva, koja je bila u ono vrijeme i na glasu kao pjesnikinja. Nalazeći se g. 1839. u Gracu naišla je u unutrašnjoj stijeni zvonika Schlossberga na ovaj krvatski natpis:

Zdrav mi svaki bratac bio,
Koj je godier roda moga,
Kom je jezik ovaj mio,
Koji me je razumio,

Sva mu sreća došla od Boga.
Pjesnikinja Dragoila je tome dodala:
Ilirkinja e' ovdje jedna
Koja jezik ovaj razmi,
Premda ona tebe ne zna,
Vendar joj je kruto drago,
Da je našla ove rieči,
Kojim srdce svoje lieči.«

Moramo da budemo zahvalni vrlo vrijednom piscu, koji nam je u samih četrdesetak stranica iznio mnogo interesantnih podataka iz prošlosti jednog našeg starog i vrlo interesantnog grada.

C.

Prebirući staru jednu pomorsku reviju

»Marina e Commercio« bio je naslov reviji, što je prije više decenija izlazila u Trstu u polumjesečnim sveščićima. Format obične, nešto oveće knjige.

Urednik: kap. Mikocz.

Prvi broj toga časopisa izišao je 1. januara 1869. Preda mnom je čitavo to prvo godište.

Godina 1869!

Na str. 367 spomenute revije čitam: »Iako g. 1869 oskudijeva u političkim događajima i ratnim katastrofama, u analima svijeta bit će ipak zabilježena pismenima zlatnim. I zaista u toj su godini mnoga nastojanja ljudskoga uma okrunjena uspješom. Njemačka šalje svoje lađe u borbu s ledenim santama sjevernoga Pola. Engleska riješava problem izvorâ Nila. Sjedinjene američke države tek što su se malo oporavile od nedavnih krvavih ratova, otvaraju svoju veliku željezničku arteriju Pacifik, a Evropa blagodareći genijalnoj zamisli Francuza de Lessepsa otvara u novembru iste one godine — Suečki kanal.

U reviji nisu opisane svečanosti otvorenja čuvenog kanala niti su spomenute okrunjene glave, što su bile nazočne. Prešlo se i preko carice Eugenije, koja je svojom ljepotom sjala u centru mu svih onih svečanosti. Labuđi pjev njezine carske slave! Spomenuta nije ni »Aida«... Ali je zato dva puta iznesena okružnica direkcije novog kanala, u kojoj stoji, da će se Suečki kanal otvoriti prometu 17. novembra i da će u prva četiri dana moći lađe da pređu kanal — besplatno.

Osvanuo i taj dan. Tačno o podne ušao je iz portsajdske luke u kanal dug niz parobroda raznih narodnosti. I svi okićeni zastavama. Pogled mora veličanstven!

Međutim — kao što je i razumljivo — reviji je do toga, da svojim čitaocima pomorcima i trgovcima prikaže koristi toga velikog i naročito za tršćansku luku znamenitog pothvata. Poput crvene niti ta se misao o blagodati, što će je spoj Mediterana i Crvenog Mora donositi Trstu, povlači gotovo kroza sve sveske »Marine i Commercio« u onoj godini. Proviruje i tračak zabrinutosti, naročito u pogledu tarifa, koje se piscu članka »Navigazione del Canale di Suez« čine previsoke i opominje Direkciju, neka ih snizi »ne će li da Suečki kanal ostane samo jedno monumentalno djelo.« A bilo je još nešto od čega su strahovali ljudi oko »Marine i Commercio«. Kanal je na mjestima vrlo uzak, a gdje gdje i plitak, dok je obala s jedne i s druge strane sam pijesak, što se roni u vodu. K tomu u onim stranama duvaju česti kamsini, žestoki vjetrovi pustare, puni pjeska, pa bi se moglo desiti da zatrpaju i onaj tolikim žrtvama iskopani kanal. Da bi se pak i u takvim slučajevima trgovina odvijala redovito, dobri ljudi oko »Marine i Commercio« predlažu, nek se već sada uporedo s kanalom sagradi željeznica i to od Port Saida do Sueza...

U istoj reviji izišao je i pravilnik navigacije kroz Suečki kanal. Prema tome pravilniku kapevani lađe treba za svaku tonu tereta da plate 10

*Gurmani i poznavaoći
odličnog napitka piju
redovito samo*

RAMIKU KAVU i RAMIKU ČAJ

Velepržiona MARIO MIKULIČIĆ-RABIĆ - Sušak
Uvoz najfinijih vrsti kave i čaja

franaka, a isto toliko i za svakoga putnika. Izričito je zabranjeno bacanje pepela, zemlje i bilo koje stvari u kanal. O stvarima, koje bi pored sve pažnje pale u vodu, vršit će se čitave procedure...

Međutim ona suečka slava nije već onda dala Amerikancima mira. Tako sam naišao na kratku vijest, gdje se pod naslovom »L'istmo di Darlien« tvrdi, da je između Sjedinjenih američkih država i Kolumbije već uglavljeno i sve utanačeno za gradnju kanala, koji bi spojio zaton Darlienski s Pacifikom. Amerikanci — veli naša revija — uobrazavaju sebi, da će tim putem skrenuti sa Suečkog kanala svu trgovinu na daleki Istok. Taj novi kanal imao bi da se izgradi u šest godina.

Da li je i to bila jedna od onih običnih američkih patka, to ne znamo, ali vrijeme je pokazalo, da su trebale četrdeset i četiri godine da se pre-sječe kanal, ali ne kod Darliena, već malo više prema sjeveroistoku, kod Paname! Uostalom, kako čitamo u reviji, neka »kanalska — groznica« bila je zahvatila i Francusku, jer se već tada nabacila ideja o spoju Mediterana i Atlantika kroz Garonu. Isto je tako već onda nabacena i misao o gradnji korintskog kanala. I panamski i garonski i onaj korintski trebali su dosta vremena, dok su izgrađeni. Panamski je, kako znamo, prošao kroz mnoge i strašne peripetije, ali je ipak izgrađen. Znači, da svaka oveća misao treba za svoje ostvarenje i dugih priprava, uporne propagande, neumorne postojanosti.

Koliko je takve neumorne postojanosti i muke iziskivala, i još danas iziskuje na priliku rasvjeta na moru! I u časopisu, o kome govorimo, raspravlja se na mnogim mjestima o svjetionicima, navode se novopodignuti, daju se obavještenja o promjenama svijetla i tako redom. O svjetionicima ima i jedan oduži članak, »I fanali nell'Adriatico«. Pored obala, na kojima se vije polumjesec, najslabije je rasvijetljeno Jadransko more, veli pisac onog članka.

Najviše je u tom pogledu zaostala Dalmacija. Pisac bi htio da se tome doskoči, predlaže neka

jače istaknutija mjesta, gdje bi trebalo dignuti svjetionike ili popraviti već postojeće. Nema sumnje da se je u ovih sedamdeset godina učinilo i u tom obziru mnogo, ali unatoč tome čini se, da je pitanje potpuno savršene rasvjete našega Jadrana još uvijek otvoreno...

Zanimivi su i podaci, što ih revija iznosi i o brodogradnji na Jadranu. Mnogim škrverima, što ih nabraja, već se je davno trag zameo, mada je uspomena na ona lijepa davna vremena ostala još uvijek živa. Interesantna je činjenica, da su već u ono vrijeme riječka brodogradilišta počela pomalo da popuštaju, najviše u korist Malog Lošinja, gdje je brodarstvo bilo u sve većem razvitku. Revija je vodila računa i o novim izumima, koji su imali da olakšaju život na brodu i unaprede navigaciju. Među ostalim spominje se neki novi »loch«, pa svjetionik »Doty«, zatim nekakva sprava protiv rasprsnuća kotlova na parobrodima, nekakva nova oprema za ronioce. Na jednom mjestu govori se i o biciklima, što po vodi lete. Taj je člančić popraćen čak i s nekoliko stihova. Spominje se i izum nekog francuskog poručnika, Graudina, prema kome bi se automatski kontrolirao smjer broda. Zatim dolazi na red ne-kakav »aparat Pimor«, koji sam po sebi određuje razne devijacije busole. Najviše je govora o nekoj automatskoj busoli, što ju je izumio neki fregatski kapetan Albini. Pisac članka ne može da se nadivi toj čudesnoj busoli, koja će po njegovu sudu proizvesti u navigaciji svjetskoj pravu revoluciju... Ima govora i o novoj kotvi, što ju je izumio neki Amerikanac Witram, pa o spravi, kroz koju se može vidjeti, što s edešava pod vodom. U početku god. 1869 izišao je izvještaj Trgovačke komore u Cardifu, u kome stoji, da je tijekom godine 1868 izgorjelo na moru oko 400 lađa. Zbog toga osiguravajuća društva nisu htjela da osiguraju brodove natovarene ugljenom. Tim povodom engleski je »Lloyd« preporučio svim brodovlasnicima, da svoje lađe provide jednom novom, tek izumljenom spravom protiv vatre.

(Svršit će se.)

Jedrenjak „Hrvatska“

Strašna je bila oluja, što je bjesnila u okolici Splita u noći od 5 aprila ove godine. Onom zgodom more je progutalo jedrenjak »Hrvatsku« i motornu brodicu »Mali Franc«. Nesreća je htjela te je bilo i ljudskih žrtava. U valovima našli su smrt vlasnik »Hrvatske« Nikola Jakir, njegov petnaestogodišnji sin i jedan brodski mladić.

Odmah sutradan nakon katastrofe ustanovilo se, da je more, gdje je brod nastradao prilično plitko, pa se zaključilo, da se što prije započnu radovi, kako bi se »Hrvatska« što prije izvukla na površinu. U petak, 4 pr. mjeseca, započelo se izvlačenjem »Hrvatske«. Na mjesto nesreće dovučena je velika ploveća dizalica Jadranskih brodogradilišta, koji su to izvlačenje imali da izvrše. Prvi su započeli radom ronionci. Spustili se na morsko dno i započeli podvodnim radovima. Potonuli jedrenjak vezali su čeličnim konopima na pramcu i na

krmi, a zatim je dizalica stala da izvlači brod. Potonula se lađa polako dizala prema površini i upravo u trenutku, kad je dovučena do razine mora, puče konop na provi i jedrenjak opet potonu u morske dubine. Zbog toga kvara radovi oko spasavanja potonule »Hrvatske« morali su biti prekinuti, ali se već sutradan nastavili. Ronionci se opet spustili, da brod privežu još jačim konopima pa da ga onda dizalicom izvuku na površinu. To im je napokon i pošlo za rukom. Brod je izvučen i doveden u splitsku luku, ali čini se, da ga se više ne će moći pokrpati. Niti se u njemu našle lješine potonulih mornara niti se našla svota od nekoliko hiljada dinara, koju je navodno imao gospodar Jakir na brodu. I tako — čini se da će sva muka oko izvlačenja »Hrvatske« biti bez neke naročite koristi.

Sveta vatra

Žigice-sumporače u porabi su tek neko 120 godina. U prošlim vijekovima vadila se iskra iz kresanja kremenca, a još prije toga trenjem dvaju komada drvca. U veoma daleko, prastaro doba pružala je čovjeku vatru nebeska strijela, kad bi udarila u kakvo stablo i zapalila ga. Čovjek bi na to uzeo nekoliko žeravice, smjestio bi je u svoju spilju i čuvao kao dragocjeni dar s neba. Bit će da su na uspomenu onoga davnoga doba u starom poganskom Rimu naročite svećenice, Vestalinke, čuvale u posebnom, božici Vesti posvećenom hramu vatre pazeći da ne bi utrnula.

Na poluostrvu Apšeronu, u blizini petrolejskog grada Baku, gori već onamo od X. vijeka sveta vatra indijskog plemena Parsa. Ta vatra

dolazi iz zemlje i neprestano gori, zato i pripadnici one sekte i osjećaju pred njom veliko strahopočitanje.

Ovih dana čitali smo u novinama, da u Kaliforniji živi obitelj, koja već punih 147 godina posuđuje vatru, što neprestano gori. Njihov praotac, Moris, otišao je kao kolonist u one krajeve i da ne gubi vrijeme kresanjem iskara u gubu, napravio je u spilji, nedaleko svoga stana ognjište i na njemu je dan i noć podržavao vatru. Njegovi potomci slijedili su njegov primjer i od oca na sina prelažila je kao neka sveta dužnost, da se ta vatra čuva. Sad će historijski oganj kolonista Morisa prenijeti u narodni park na rijeci Smoki, gdje će na nj budno paziti kao na najstariji oganj u čitavoj Americi.

Odgovori na sedam pitanja

1) Juta je jednogodišnja, 2 m visoka biljka iz porodice lipa, domovina joj je Indija. Prvobitno joj je ime — »jhot«. Njezina stabljika daje grubo i snažno vlakno, od koga se prave sve vrste konopa, naročito vreće.

2) Vele da je prvi donio u Evropu krumpir engleski moreplovac Drake (1540—1598). Obišao je svijet, ratovao protiv Španjolaca. Čovjek vrlo zaslužan, ali čini se da nije baš on taj, što je prvi donio krumpir u Evropu. Neki nagovještaju da bi to mogao biti John Hawkins, koji je u Drakeovo vrijeme trgovao robljem. Kako bilo da bilo, čini se, da je ta korisna biljka uvedena u Evropu oko god. 1565.

3) Koh-i-Noor znači — brdo svijetla. To je inače jedan krupan dijamant, koji se nalazi među

krunskim dragocjenostima Velike Britanije. Taj dragulj potiče iz Golkonde u Indiji.

4) Iz Jave i Indije. Sama Java proizvodi godišnje oko 10.000 tona kininove kore.

5) U diplomatskom svijetu nepisano utanačene, koje obvezuje čašću.

6) U zapadnoj Africi. 431.000 km, sa 2.200.000 stanovnika. Glavni grad Jaunde. Tropske šume, na obali plantaže (kaučuk, duhan i kakao) u unutrašnjosti pamuk i žitarice. Izvozi se slonova kost, kaučuk i razne vrste drvca. Prije rata Kamerun je pripadao Njemačkoj, sada ima nad tom kolonijom mandat Lige Naroda — Francuska.

7) Oko 250.000 stanovnika. Helsingfors glavni je grad Finske.

Stari i mladi

— Vi mi ga vraćate, jer dobro znate, da je stvar svršena. Ja sam vas pobio i u prah oborio. Vi i onaj vaš drug Sinn-Fein imat ćete zgrade da o tome čujete više, nego što i mislite. Provaliti u moje prostorije noću i krasti moje papire! Takvo što nije se u mene nikada dešavalo, gospodine!

— Vjerujem vam, — odgovori Hutchinson i izide. Zatvorivši vrata ču, kako je kapetan unutra udario u smijeh.

Vrijeme okrenulo, grdno se pokvarilo. Sunce sasvim potamnijelo od samih sivih olujnih oblaka, temperatura pala za punih dvadeset stupnjeva, oštar vjetar skočio sa sjevero-istoka. U noći nastade strahovita oluja, i žito se u utrobi broda poremeti, a brod se znatno nagnu. Trebala su dva puna dana, dok je žito opet došlo u svoj prvobitni položaj.

Hutchinson, naklonjen pesimizmu, posmatrao je promjenu vremena u vezi sa svojim mislima. Razgovorljiv nije bio nikada, a sada se još većma povukao u sebe i ni s kim ne će da govori. Nezadovoljstvo ga je tako okupilo, da je već stao da iz

bjegava i strojarskog inženira, koji mu je nastojao objasniti, kako ludo čini časnik, kad hoće da se svađa s licem, koje odlučuje o njegovoj sudbini...

—Svladavajte svoj ponos, Hutchinsone! — govorio mu inženir. — I podite k »starome« i recite mu, da vam je žao.

— Meni žao? A zašto? — zapita Hutchinson.

— Pa — vi znate, što mislim. Stari nije ni tako rđav čovjek, a opet on je vaš gazda, ima svoje stanovište, pa držim, da biste ga vi sa svim mogućim obzirima mogli da umirite...

— Ja da umirim njega? A kako?

— Eto — ne uzmite mi za zlo, ali — ponekad se ipak čini, da bi vaše vladanje moglo dati povoda, da bude — kako bih rekao — krivo shvaćeno. Pođite k starome, ispričajte mu se, molite ga za milost i on će popustiti.

— On da popusti? Ne, moj inženiru, vi njega ne poznate. On mene mrzi, i sebi je utuvio u glavu, da me po što po to uništi.

— Možda nije sve tako, kako vi to sebi zamisljate, — reče inženir čupkajući sebi bradu. — Ko

načno stari nije bio u pravu, kad je metnuo u onaj raport, da ste vi manje sposoban od drugih mladih časnika i da stojite na strani mornara.

Hutchinson se oporo nasmija sjećajući se riječi, što mu ih je kazao O'Reilly.

— Držim da nema na brodu duše, kojoj ne bi onaj »povjerljivi« raport bio poznat. Stvar za mene vrlo ugodna i laskava, zar ne?

— Ne bih htio da vas ozlovoljim, — reče inženir. — Stari je grdno tvrdoglav kao i svi Irci, ali ako vi odete k njemu pa mu kažete, da će onaj raport biti vaša propast, evo moje glave, ako ga on svojim rođenim rukama ne razdere.

— Ali vi ne znate, da on mene ne će naprosto da sluša, pa ni onda, kada s njime poslovno govorim!

Inženir ne odgovori odmah.

— Nisam znao, da je zlo tako krupno, — promrmlja i neko vrijeme osta kao duboko zamišljen. Potom upita iznenada:

— A kako je, kad o podne radite na položaju broda? Valjda onda govorite zajedno?

— Ni onda, — odgovori suho Hutchinson.

I time je strojarski inženir, nekakav dobro misleći Škot, taknuo u pitanje, na koje je Hutchinson gledao sa sve većom tjeskobom. Dok nije s njime došao u sukob, zapovjednik se svakodnevno savjetovao s njime, naročito o navigaciji broda. Njegove, komandantove, metode, znao bi i sam da kaže, nisu baš najmodernije. Zdrave su i one, naravno, i sasvim praktične, u svakoj zgodi kao i sve druge, govorio bi gledajući u njega hladno, ali za starjele. Metode Hutchinsonove bit će možda brže, ali ne bolje ni sigurnije. Pored svega toga on je ipak običavao savjetovati svoje račune sa nje-

govim i imao je dosta vremena da mučke prizna, kako su Hutchinsonovi računi ipak točniji i pouzdaniji od njegovih. Sada pak, ma da je obala Portugala u blizini, on je nastavio da vjeruje svojim kalkilima. I ni jednoga od svojih triju časnika nije pitao za mišljenje...

O podne izračunavao je Hutchinson šuteći poziciju broda... Pošto svrši, osjetio je u sebi neku vrstu ponosa, što mu je rad izišao onako lako i brzo iz ruke. Zatim pogleda iskosice na drugu stranu stola, gdje je komandant sav pognut na kartama griskao tupi kraj svoje olovke prebirući stranice neke svoje bilježnice. Hutchinson je uživao zbog očite neprilike svoga starješine. Oprezno potisne papir, na kome je već bio izračunat položaj broda prema sredini stola, tako da ga je komandant mogao lako dohvatiti, i ostane u stavu iščekivnja, kao u vršenju dužnosti, pripravan da dade svako objašnjenje, što bi ga komandant u njega zatražio.

Komandantu je to izbjeglo i on nastavi izračunavanjem, kao da ga ne vidi. Već je ispunio brojkama dva puna arka, dok najedanput gundajući od zadovoljstva uspravi leđa, namjesti naočare čvrsto na nos, siguran znak, da je posvršio glavni dio svog dnevnog posla. Onda jednim kretom lijeve ruke uze Hutchinsonove bilješke, a da nije u njih ni zavirio — o tome je Hutchinson bio sasvim uvjeren, previje papire i olovkom označi na karti položaj broda jasno, ali i ne točno. Potom skine naočare, metne ih u kutiju, a brodsku knjigu u pretinac, potom izide, ispe se na most i stane rukama u džepu da gleda u daljinu. U to pozvoni zvono, znak da je ručak već gotov. (Slijedi.)

ADAMOVIĆ: FRANCUSKO-HRVATSKI RJEČNIK

Primili smo netom izašlo treće izdanje ovog odličnog našeg rječnika, kojega već nekoliko godina nije bilo tako, da su se za njega u antikvarijatima plaćale bajoslovne sume. Zato je sad došlo u pravi čas ovo novo, znatno prošireno i nepunjeno izdanje sa nekih 50.000 francuskih riječi, izraza i fraza. Vidi se da je ovaj »Rječnik« plod višegodišnjega brižnog i savjesnog rada, pa pokazuje izvjesne prednosti i znatno povećanje prema prijašnjim izdanjima. Tako se je ovaj put autor, poznati naš stručnjak, mnogo obazirao i na jezik moderne francuske proze, u koju malo po malo prelazi pučki i familijarni govor. Time je dr. Adamović želio pomoći našim čitateljima razumijevanje i onih izraza i riječi, koje u klasičnom francuskom jeziku rijetko dolaze, dok se današnji govor (čitanje novina!) bez njih jedva daje zamisliti. Bogata frazeologija francuskog jezika došla je u ovom opsežnom rječniku do znatnog izražaja, što je s obzirom na njezinu raznolikost i bujnost vrlo važno.

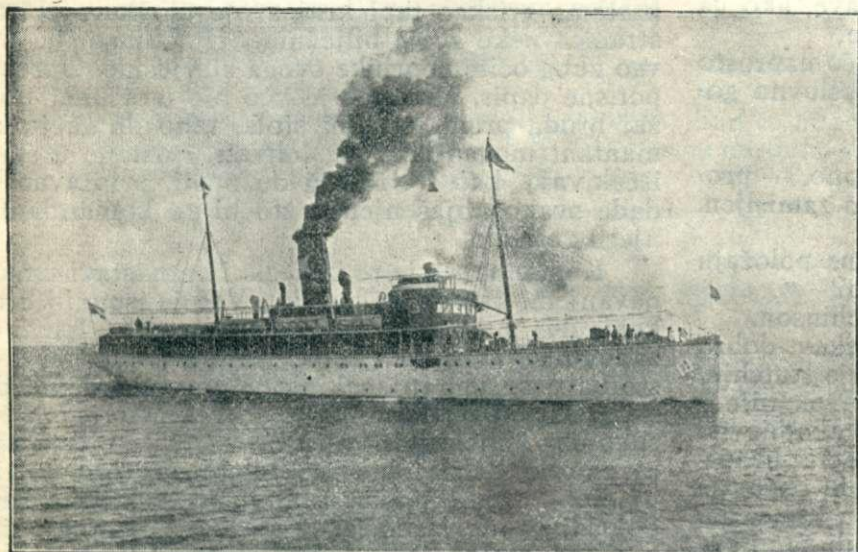
Izgovor je i u ovome izdanju označen uz svaku riječ točno fonetičkom transkripcijom onako, kako se govori u otmjenom francuskom društvu. Ta je fonetička transkripcija poznata prednost Adamovićevih udžbenika i po njoj može svatko, sa malo dobre volje i truda (i bez učitelja) naučiti

pravilno izgovarati više puta dosta komplicirane francuske glasove a prema tome i riječi. Ova se transkripcija sastoji u tom, da su za one glasove, koje imamo u svojem jeziku, upotrebljena naša slova, a za glasove kojih nema u našem književnom jeziku upotrebljena su slova »Internacionalnoga fonetičkoga društva« (Association phonétique internationale). Tako svaki novi glas ima svoje posebno slovo, što mnogo pomaže lakšem učenju izgovora.

Rječnik je uzorno otpremljen i znači u tehničkom pogledu za naše prilike upravo jedan knjižarski događaj: počevši od novih slova iz Leipziga pa do odlične štampe, papira i krasnih korica iz engleskoga platna sa zlatotiskom — u svemu se je išlo za tim, da se i kod nas izda djelo, koje ne će zaostajati za najboljim sličnim izdanjima drugih kulturnih naroda. Cijena je svejedno umjerena, a osim toga pruža se onima, koji pošalju Din 85.—izravno na nakladnika (Narodna knjižnica, Zagreb, Dalmatinska 14), da dobiju »Rječnik« preporučeno i bez naplate poštarine (inače pouzećem). I tako će taj naš, za sada jedini, francusko-hrvatski rječnik, kojemu je prvo izdanje izašlo još godine 1901, moći i nadalje odlično poslužiti našoj omladini u školama kao i široj publici, koja se bavi čitanjem francuskih pisaca i novina ili putuje u Francusku a naročito pak našim pomorcima, kojima ga najtoplije preporučujemo.

JADRANSKA PLOVIDBA D. D. SUŠAK

Interurbani telefoni: Direkcije Sušak broj 2-36 i 2-37.
Skladišta: broj 2-17. — Brzjavi: JADROPLOV.

65 PAROBRODA RAZNE VELIČINE

Podržava na 55 pruga redovitu parobrodsku službu u svim pravcima na Jadranskom moru. — Brze parobrodarske pruge za Dalmaciju, te za sva kupališna i lječilišna mjesta jugoslavenskog primorja. — Sedmična ugodna turistička putovanja, osobito prikladna za posjet Dalmacije sa naročitim udobnim putničkim parobrodom. — Udobni salonski putnički parobrodi, dobra posluga.

Redovita parobrodarska služba za Albaniju i Grčku za prevoz putnika i robe

Prospekti i vozni redovi mogu se dobiti kod Direkcije u Sušaku, te kod svih važnijih putničkih ureda u tu- i inozemstvu

PREKOMORSKA PLOVIDBA D. D.

Brzjavi: Prekomorska. **SUŠAK** Telefon: broj 1-08.

TOMISLAVOVA ULICA 5.

Saobraćaj prvoklasnih teretnih
parobroda na sve strane svijeta.

Parobrod „KORANA“
8600 t. nosivosti 5580 t. brutto

Parobrod „REČINA“
8500 t. nosivosti 4732 t. brutto

Parobrod „ZVIR“
8600 t. nosivosti 5605 t. brutto

Parobrod „KUPA“
8100 t. nosivosti 4381 t. brutto